

Kunta- ja terveysjaosto torstai 06.10.2022 klo 09.30 / HE 154/2022 vp

Teema: Yliopistosairaaloissa tehtävän terveystieteellisen tutkimuksen sekä hoitotyön tutkimuksen rahoitus 6.10.2022

Pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelman mukaan voimavarat terveyden- ja sosiaalihuollon tutkimukseen ja kehittämiseen turvataan pitkäjänteisesti. Hallitusohjelmassa korostetaan sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden ja johtamisen kehittämistä tutkittuun tietoon ja tiedolla johtamiseen perustuen. Tämä korostaa tutkimus- ja kehittämistoimistoinnan merkitystä palvelujärjestelmän uudistamisessa. Hallituksen esityksessä eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2022 valtion rahoitukseen terveydenhuollon ja sosiaalityön yliopistotasoiseen tutkimukseen esitetään 30 milj. euroa, jossa on lisäystä edelliseen vuoteen 5,0 milj. euroa.

Määräraha on tarkoitus käyttää yliopistotasaisen terveyden tutkimuksen sekä sosiaalityön tutkimuksen rahoitukseen. Sosiaali- ja terveysministeriö määrittelee terveyden tutkimuksen osalta tutkimuksen painoalueet ja tavoitteet nelivuotiskausittain ja myöntää tutkimusrahoitusta erityisvastualueiden (jatkossa yhteistyöalueiden tutkimustoimikunnille, jotka päättävät rahoituksen osoittamisesta tutkimushankkeille alueellaan hakemusten perusteella. Sosiaalityön tutkimuksen osalta sosiaali- ja terveysministeriö määrittelee vuosittain tutkimuksen painoalueet ja toimenpiteet ja myöntää tutkimusrahoitusta tutkimushankkeille, joiden arvioidaan sopivan yhteen sosiaalityön tutkimustoiminnan painoalueiden ja tavoitteiden kanssa. Painoalueet ja tavoitteet valmistellaan sosiaali- ja terveysministeriön asettamassa arviointiryhmässä, joka myös seuraa hankkeiden toteutumista.

Terveyden tutkimus

Yliopistotasaisen terveyden tutkimuksen (VTR) rahoitus on laskenut viime vuosikymmeninä, mutta samanaikaisesti kansallinen tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan rahoituksen määrä on kasvanut ja tutkimuksen rahoitus koostuu yhä enemmän ulkopuolisesta tutkimusrahoituksesta. Palvelujärjestelmässä tehtävän tutkimuksen kustannukset ovat nousseet ja rekisteritutkimuksen pakolliset kulut sekä tutkimuksen muut tukitoiminnot, kuten statistikkopalvelu ja (biopankki)näytteiden keräys- ja käsittely, vievät yhä suuremman osan tutkimusrahoituksesta. Yliopistotasoinen terveyden tutkimuksen (VTR) rahoitus on kokonaisuudessa suhteellisen pieni, mutta erittäin vaikuttava kliinisen lääketieteen ja terveystieteiden osaamisen vahvistamisessa ja ylläpitämisessä.

Sosiaalityön yliopistotasoinen tutkimus

Sosiaalityön ja sosiaalipalvelujen tutkimukseen ei aiemmin ole ollut terveyden tutkimuksen rahoitukseen verrattavaa valtionkorvausjärjestelmää. Sosiaalihuollosta puuttuu myös yliopistollisia keskussairahoita vastaavat toimintayksiköt, joissa sosiaalityön tieteellinen tutkimus, tieteellis-ammattillinen koulutus ja käytännön työ yhdistyisivät. Yliopistotasoinen sosiaalityön tutkimuksen rahoitusta koskeva sosiaalihuoltolain muutos on tullut voimaan 1.9.2020. Rahoitusjärjestelmän tavoitteena on vahvistaa sosiaalityön tutkimusperusteisuutta. Vuosina 2020-22 valtionavustusta on myönnetty 4 miljoonaa euroa kunakin vuonna.

Hotus

Hoitotyön tutkimussäätiön (Hotus) perustehtävänä on edistää ja vakiinnuttaa näyttöön perustuvaa hoitotyötä sosiaali- ja terveydenhuollossa. Näin ollen Hotuksen toiminta ja kansallisia hoitosuosituksia tuottava Suomalainen Lääkäriseura Duodecimin Käypä hoito –toiminta täydentävät toisiaan. Vuoden 2018 valtion talousarvioon lisättiin määräraha Hotuksen toimintaan THL:n toimintamenomomentille. Tämä varmisti Hotuksen toiminnan rahoituksen samoin perustein kuin Duodecimin Käypä hoito –toiminnan, johon kohdennetaan rahoitusta valtion talousarvion samalta THL:n toimintamenomomentilta. Vuonna 2021 Hotus julkaisi kaksi suositusta, mutta vuonna 2022 suosituksia on lokakuuhun mennessä julkaistu neljä. Vuoden 2023 valtion talousarvioesityksessä Hotukselle on kohdennettu 388 000 euron määräraha ja Duodecimille 720 000 määräraha osana Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen toimintamenoja. Määrärahaesityksen ovat saman suuruiset kuin määrärahat vuonna 2022.